

Locuintă Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a trageriorului [Lövészatoza], Nr. 5.

Serisorile nefrancate nu se vor primi decât numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii.” Articoli trămași și nepublicați se vor arde.

FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literar și comercial și economic.

Va ești Mercuri-a, Vineri-a și Dominec'a.

Invitare de prenumeratiune

la diariul politico

,FEDERATIUNEA“
pre semestrulu II. (Julin—decembrie)
1872.

Onorab. DD. cetitori, cari voiescă a avea diariul „Federatiunea“ sunt rogati că să binevoiescă a grăbi cu insinuarea la prenumeratiune, căci altmintera irregularitățile în spediție nu se potu înlatura.

Totodata suntemu siliti a insiste cu intetțire pentru a ni-se tramite restantele de pre sem. I. căci administrația diariului devine forte ingreutată prin agramadirea restantelor și cari apoi facu imposibile creditarea ulterioare.

Redactiunea.

Pest'a, 16./4. iuliu, 1872.

Ministeriul ung. pare, în fine, a se fi convingu de incapacitatea sa. Au trebuitu mai antâi că patia rosine pre terenul codificării pana a se resolve în resignație creștină de a lăsa altorii a maestria dă fabrică legile. Diariul oficială nu aduce numirea membrilor „comisiunii pentru pregătirea legilor“ (a proiectelor de legi) adecă totu aceea-si instituție, carea voiescă a o introduce fostul ministeru Baltasaru Horváth sub numire, de „Comisivne codificatoria“ Lui Horváth collegii sei cei iscusiti in politică innalță, dar străini in jurisprudentia, i facusse oppusetiune si-i respinsese propuneră. De atunci se peteiera multe legi, discordante, din cari celu pucinu trei sunt in apriata contradicție un'a către alt'a, după acăstă trista experientă de ignoranta legislativa, domnii ministri decisera a introduce iinstiția Horvathiana, firesc sub firma schimbata si sub egidea procopisitului Bițău, buna ora cum facusse Banatianulu, trecundu Muresiulu cu pip'a Crisanului si schimbandu-i numele in „lula, seau luleă.

Organizația si cerculu de activitate a comisiunii este determinata si au primitu preainaltă aprobată. Comisia este organu directu allu întregu ministeriului si in relație personală va depinde de la ministrul-priședinte. Numerul membrilor ei nu va fi mare, dar ivindu-se grelle cestioni de specialitate se va immulț d'in casu in casu cu barbati de specialitate. Prin crearea acestei comisiuni se va suplēti una lipsa semită pana acum in legislația parlamentaria a Ungariei, înlaturandu-mari inconveniente, avendu acesta comisia scopulu principale de a dă activitatii legislatorie mai mare concordantia, uniformitate si consequentia.

Ministeriul vre că, indata după constituirea camerei, să se votdie legile urmatorie: Revisiunea regulamentului camerei deputaflor, BUGETUL pre 1873, contractul căllilor ferate, nou'a lege electorale, legea de incompatibilitate, estindarea mandatului de la 3 la 5 anni (unii vorbesc chiar de 7. anni!) si in fine: cestiona Bancei. Cătu pentru incompatibilitate guvernului vre, că in lege să se adopte clausul: că deputatii sub întregu cursulu sesiunii să nu pota participa la neci unu elu de intreprindere aternatoria de la guvern, ea ce nu eschide, că după închiarea sesiunii fideli la meluci să se pota bucură de tote beneficiile apomisise durante sessione. Mai departe guvernul face exceptiune pentru consiliarii ministeriali, secretei de statu, prefectii! (comitii supr.) si presidențiale curții de compuțuri, aceste funcțiuni ministeriul le crede compatibili cu mandatulu de deputat. Nu credem, că diet'a să primește legea de incompatibilitate cu astfel de clausule, cari

propriamente facu illuștria legea. Tóth s'a blamatu destulu odata, că ci pșentandu fabricatulu seu de incompatibilitate, toj deputatii se inflara de risu, despre allu carui intelectu D. Tóth nu poate să fie la indoieala, insi-si deachistii lu-provocara să retraga proiectul, dar sud'a celu rosiu n'a vrut să intellegă si se pare, că neci după acesta lectiune n'a prinsu minte, i vre că pre cinstițulu său nasu ministeriale se lu-nai mance inca odata roșne tergului, cu cara, bine ar fi de si-ar închiajă definitiv activitatea sa atât de funesta libertatilor constituui.

Doi nori negri si grei se imprasciara de pre orisontele politico alu Europei ingrigite pentru durabilitatea pacii. Cesiunea Alabam'a, carca ca sierpele celu de mare ie iviā merē a inspaimantă lumea, se poate consideră că înlatura, că morta. Arbitriul de Geneva i-au asternutu patulu si i-au sapatu grop'a. Cesiunea pretensiunii de desdaunare directa — acesta petra a scandalei — au fostu înlatura prin verdictulu arbitriului, de chiarandu-o a nu fi cestiu de principiu, ci nu mai de calculu, prin urmare se va impacă cu una mana de note, astădata bancnote. D'in capulu locului se prognosticasse de cei priceputori, că cestiu Alabam'a, nu va turbură pacea lumii. Doue popore mari si libere invocasse mediulocirea arbitrilor, d'in acelui minutu, crediti'a intru intelleptiunea si moderatiunea acelor popore, se bască si devină firma. Acestu triumfu alu ratinii si allu pacii trebue că este unu evenimentul neplacutu pentru Caiserulu nemtiescu. Lassandu de o parte impressionante, ce trahă și face preste totu faptulu, că atari doue natiuni potențe cunoscă ce-va mai innaltu, mai sublime, mai bunu, decătu ferrulu si sangele, lassandu, dicu de o parte acestu considerante, Tiarulu nemtiescu si slug'a sa Bismarck, voru semă dorere că Leul Brittanicu si-are brancele libere. Daca Caiserulu nemtiescu ar' vre să pescuesca in turburele Orientului, Anglia desbaierata, i poate acum aruncă unu „veto“ ponderosu si assurđitoriu.

Acesta impregiurare nu trebuie despreștiuta si nesocita, căci eu cătu mai multi, cu atâtua mai vertosu de cei potenti, voru privi la degetele Caiserului si, la occasiune, i voru tocă pre ghiara, cu atâtua mai siguru va sta in pace si se va conțeni de noue omoruri, versari de sange si rapiri.

Mai importante, pentru că e mai aproape si in effectulu seu mai immediu este, mersulu lucrurilor in Francia, este faptulu că republică se consolidă pre dă ce merge si se areta in intru si in a fara că necessitate, că garantia pentru Europa. Negotiatiunile cu Prussia voru aduce Francei folose mai mari decătu ar dori pote, D. Bismarck. Territoriul ocupat se va desertă mai currendu, pentru că posibilitatea de a plăti Caiserului predă resbellului mai currendu de terminu este assecurata prin conveniunea închiata. In deplina conscientia a cestoru rezultate mititellulu Thiers si ministrulu de externe Remusat, au vorbitu cătra tierra insuflându-i incredere. Francia scapata de calău, consolidata, reintinerita prin libertate, va fi era protectricea poporelor asuprile, vindicele libertății pangarite. In istoria genului omenescu apără adese ori assemene puncte luminose. In istoria tempurilor vechie luminedia elle cu splendor durabile căllile culturei si a libertății, in istoria presentului luminedia culmile la cari omenimea tinde pre poteca aspre si tortuose. Elle anuncia: Cesare nu este lumea tota, pretorianii săi nu sunt omenimea intrega, legea brutală a "potestatii" sală nu are dominatiunea universale asupr'a pamantului.

Deputati alesi.

In cerculu I. elector. d'in districtulu Nasaudului s'a alesu deachistulu Ludovicu Ceri cu majoritate de voturi. In cerculu Nirbogdanu cottalu Sabolciu Gavrila Elek de partid'a stanga; in cerculu Nirbatori b. Iosifu Vécsy, deachistu. In cottulu Sabolciu, cerc. elect. Tiszalök, s'a alesu Iosifu Szombás de part. stanga. In cerculu Filipsallasiu

Ludovicu Cernatoni. In Hatiegul (opidu) s'a alesu Elia Macelariu.

Procesu verbalu

al conferintiei nationale romane transilvane, tienuta in Alb'a-Iuli'a in 27. iuniu 1872.

I. In urmă a apelului ddto Alb'a-Iuli'a 15. iuniu 1872, subscrisa de Dr. Ratiu, Elia Macelariu si M. Nicola, intelligentă romana d'in Transilvania, in numerul, ce se vede d'in coelele alaturate, intrunindu-se in conferintă formală la 27. iuniu 1872, 10 ore a. m. in biserica romana gr. or. d'in Alb'a-Iuli'a, la propunerea lui Elia Macelariu, iniata de totu implora ajutoriului divinu, cantandu cu pietate, Imperator cerescu si dicandu „Rogatiunea Domnului.“

II. Dr. Ioane Ratiu areta motivele, cari au indemnată pre subscritorii apelului mai susu citatu a conchiamă conferintă de facia, espune, că intrunindu-se mai multi amici de principie si vediendu, că conchiamarea congresului, astepata de la Prea Santele loru domnii metropoliti, pana la 15. iuniu a. c. n'a urmatu, era alegerile dietali sunt iminate; — subscritorii apelului, că romani transilvani, au sfatul necessariu a conchiamă conferintă de astă-di, la care specialu au invitatu si pre Prea Santele loru domnii metropoliti.

Dupa acesta espunere invita conferintă a se constitui.

Se primește cu viuă placere si bucuria.

III. Antonelli propune de presedinte pre Dr. I. Ratiu Se primește cu aclamatiune.

IV. Presedintele si-ocupa loculu si propune de secretari pre I. Antonelli, M. Nicola, A. Horsia si Dr. Racuciu. Se primește cu aclamatiune.

V. Elia Macelariu face propunerea: să se dă expresiune de credintă neclatită, către Maiestatea Sa imperatului, regele si marele principe alu Transilvaniei.

Intreaga conferintă redicandu-se, intre repetite si entuziasme strigari: „se trăiescă“, primește propunerea cu placere.

VI. Dr. Ios. Hodosiu propune să se exprime la procesulu verbalu, că conferintă nu are intentiuni ostile facia cu natiunile conlocuitoare d'in marele principatu alu Transilvaniei, ci d'in contra vre consolidarea frățestatii pre băsea egalei indreptățiri politico-nationali. — Se adopta in unanimitate.

VII. E. Macelariu propune a se dă cetire apelului, prin care s'a conchiamată conferintă si a se verifică membrii presenti.

Apelul se cetește. Pentru inscrierea membrilor prezenți se deschidu 4 cole, in cari se inscriu toti membrii si cari se alatura acestui procesu verbalu sub 1, 2, 3 si 4.

VIII. Dr. Ios. Hodosiu descopere, cumă eri s'a tiebutu una conferintă preliminară, in care s'a discutat obiectul ce formă problema conferintiei prezente; s'a prelucrat unu proiectu si s'a alesu referinte Georgiu Baritiu; propune a se dă cetire proiectului.

Georgiu Baritiu cetește proiectulu.

IX. Presedintele consulta conferintă: daca voiescă a luă in desbatere proiectul cetită său a lu-dă mai antâi unei comisiuni pentru a lu-essamină si a si-dă opinione?

Se decide a se dă unei comisiuni, in care, la propunerea presidiului se alegu urmatorii: Elia Macelariu, Georgiu Baritiu, Ioane Antonelli, Ioane Vlass'a, Dr. Ios. Hodosiu, Mateu Nicola, Gavrila Manu, Ioane M. Moldovanu, Axente Severu, Dr. I. Ratiu, Dr. A. Tineu, Dr. I. Nemesiu, Dr. I. Racuciu, Mih. Dobo, Augustu Horsia si Ladislau Vaida.

X. E. Macelariu face propunerea, că conferintă să se suspinda pre tempu nedeterminata, pentru că comisiunea alesă se pota corespunde insarcinări sale.

Se primește, si cu acăstă siedintă se amana pre d. a. la 3 ore.

XI. Redeschidienduse siedintă la 4 ore d. a. presedintele anuncia, că au sositu telegrame.

Tote se asculta cu viuă placere si se acluđu acum sub 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 si 12.

XII. Georgiu Baritiu, că referinte alu comisiunii cetește proiectulu essaminatul de comisiunea esmisa, observandu, că s'a primitu cu majoritate de voturi. Proiectulu cetește se alatura la procesulu verbalu sub A.

Prețul de Prenumeratiune

Pre trei luni . . . . . 8 fl. v.

Pre siese luni . . . . . 6 "

Pre anual intregu . . . . . 12 "

Pentru România:

Pre intregu 80 Fr. = 30 Lei u

" 6 luni 16 " = 16 " "

" 3 " 8 " = 8 " "

Pentru Iugoslavia:

10 or. de linie, si 30 or. taxă timbra de pentru fiecare publicație separatu. In locuțu deschis

20 or. de linie.

Unu exemplar costă 10 cr.

Ioane Pamfiliu propune să se cetățească și votul minorității comisiunii. Se cetește și se alătura acum sub B.

Asemenea se dă cetire proiectului lui Ladislau Vaida, cu totul separat de cele precedente, ce se alătura sub C.

Treie trei proiecte se ieau în desbatere generale și după discuție serioze de mai multe ore, la care au participat din membrii conferinției, presedintele supune la votu proiectul minorității comisiunii esmise, că celu mai deosebit.

Se face votare prin scolare și siedere și proiectul minorității comisiunii se primește de bază a desbaterii speciale cu eclatante majoritate de voturi.

XIV. Ladislau Vaida și susține propunerea că votu separat. Se iese spre scintia.

XV. Luându-se proiectul în desbatere specială, alienatul 1 din proiectul de sub discuție se înlocuiesc cu alienatul 1 din proiectul majorității comisiunii; alienatul alu 2 ramane nestrămutat; era alienatul din urmă se modifica în stil, și conferința aduce urmatorul

CONCLUSU:

Conferința națională română, conchiamată de către confrații nostri: Elia Macelariu, Dr. Ioane Ratiu și Mateu Nicola, — luându din nou în de aproprie considerație acele răzini grave, care au constrins pre conferință tineră în Mercuria în martie 1869, că se recomandă alegatorilor transilvani de naționalitate română abținere totală dela urnele electorale, deschise pentru dietă Ungariei, au afișat din nou, că în acest respect situația nu s-a schimbat într-o nimică, prin urmare, că răziniile, care nu au impus abținere în 1869 există și pentru anul 1872; mai departe, avându în vedere, cum că drepturile politice naționale ale națiunii române nu sunt recunoscute, și condițiile neapărate pentru existența națiunii române că individualitatea politico-națională nu se subtragă:

Confrații, declarându abținere și deplina dela alegarea deputaților pentru dietă Ungariei, conformu concluziei dela Mercuria din 1869, decide a recomandă acesta abținere tuturor alergatorilor romani.

XVI. Elia Macelariu propune a se alege o comisie pentru verificarea procesului verbalu.

Se alegu: Axente Severu, Gregoriu Elechesiu, Alexandru Tordasianu, Nicolae Barbu, Ioane Cosieriu și Nicolae Berghianu.

Presedintele și-n același bucură, că înțelgentia română a respunsu la apelul facut întroniuduse în numărătatea de însemnatu.

Membrii conferinției, la propunerea lui Gregoriu Mozo, multumesc domnilor conchiamatori pentru fruțișcă îngrijire și cu acăsta și-dintă se închiaia la 9 ore séră.

Dr. Ioane Ratiu m/p., presedinte.

Ioane Antonelli, Mateu Nicola, Augustu Horsia, secretari.

S'a cetețu și verificătu. Alb'a Iuli'a 28 Iunie 1872.

Gregoriu Elechesiu, Nicolae Barbu, Alexandru Tordasianu, Ioane Cosieriu, Axente Severu, Nicolae Berghianu.

Mai înainte de a dă în mană tipografului acesta protocoul, aruncaramu ohii și preste catalogul membrilor conferinției, care ne venise în copie, și — curios de a cunoaște mai de aproape încă elementele, din care s'a compusu acea conferință, pre cătu amu pototu numera că în fuga și a clasifică pre membri, astăzi : 26 parte preuțeșca de religiunea gr. catolică, 19 parte preuțeșca de religiunea gr. orientale ortodoxă, 14 advocați, cativa funcționari de statu în activitate și alti pensionari, alti funcționari municipali și comunali, cativa profesori de facultate și gimnasiiali, vreo doi medici, vreo 20 de proprietari dotati atatu cu averi materiale respectabili, catu si cu scientie, restul proprietari de a dona și a treia mană și cativa comercianti. Dintre preuți, advocați, profesori și proprietari sunt mai mulți bărbați în etate dela 49 pâna preste 60 de ani, despre cari se scie, că din anii junielor s'a ocupat seriosu cu cauza naționalei și a patriei loru, cum și că au sacrificat pentru aceea multu în viață loru, n'au fostu, aplecati nici una data spre reactivitate*, precum li se plesnesce în facia de către unu diuariu, carele are înfricosată mancarime dea descală neîncetătu pre romanii din Transilvania și a le impune consiliul seu, pre care nu ne aducem amente că se la-fia cerută cineva dela densa, și careia i s'ar potă respunde cu totu dreptulu : Medice, vindeca-te pre tene insuti.

Se dice, că în mană conclusului dela Alb'a Iuli'a voru merge multi romani la urne. Si apoi deca voru merge? Nu cumva acei bieti alegatori, cătu selusi, cătu si terorisati reprezinta violentia națională? Nici odată. Spuneti asia ce-va copiilor, era nu omenilor seriosi. In efectele acestui felu de comedie nu credu nici chiaru acei matadori, cari o au pusu în scenă. Cate tragi-comediile de acestea s'a mai veditu în lume! Dupa-ce coruptiunea electorală și parlamentaria în Anglia a începusu a gangrenă societatea întregă, se scola unu bărbatu de statu onestu, genialu și energiosu precum a fostu de ess. unu Junius (pseudonim), rumpe masă cu pelitia cu totu, talia albei de pre ochii poporului, implanta lantietă in buboiele sociali, lumea vede, cunoște și se corege.

Aceia, cari vorbescu astă-di despre falsitatea și cear-

latană* barbatilor, cari prezenta în Transilvania politica națională, dau unu timoniu forte tristu despre educatiunea și despre totală sa de modestia.

,Gaz. Transsilvaniei."

La adresă a dietei crte presentata M. Salle imperatului prin presedintele deputații D. Masuraniciu, joi la 12 ore, M. Sa respunse:

„Am esperiatu cu destulire, cum că dietă croato-slavona pricpendu bine sidelu chiamarei sa ponderosa, a luat atare direcție, ea promite rezultate practice activității sale și assecure becuventare raportelor regulate a le tierelor reprezentanților diușa."

Fia convinsa dietă imca o voiu sprigini parintiescă în nisuntie salie privitor la binele tierrei precum și în justele salie dori tie.

Relația de drept publicu între tierrelle Croația și Slavonia se regula în intelleșul art. I. alu legii din 1868.

Cu ocazia peractării legii acestei-a care e basată pre principiile justiției și de intereselor connai s'a facutu dispuseuni serioze ca și se assecure autonomia cănu mai extinsa tierrelor amiate în cauzele loru interne, și se li se deschida campu vastu pentru desvoltarea propria.

De ora-ce dietă a încercat pre deputația regnicolară ca să intre în perfecție pentru modificarea necesară a unor normative ale legii de sub cestie, său pentru amplificarea ei în inteleșul §. 70. alu aceliei legi, — voiu provocă dietă Ungariei, a deputația regnicolară, care și altecum are să o esmită, să o provedia cu csemene plenipotenția, — și speredi cu siguritate, cum că peractările în privită acăstă, pre laiga considerarea trebuintoasa a intereselor statului, voru conduce la rezultatul indeștulitoriu pentru tote partile.

Iacuoșinti și pre cei ce v'au trimisu despre acăstă și li spuneti Salutare Nostra."

Brasovu, 8. iuliu 1872.

Dat veniam corvis, vexat censura columbas.

Sambata în 6 s'a citata Redactiunea la criminalu pentru primă parte a corespondentiei din Fagaras 16 iunie publicata în Nr. 45 a. c. si i se împuță crima de „turburarea pacei publice”, care după legea penală § 65 și 300, amintia cu carcere grea dela unul pana la 5 ani. Cine va cau și atestine și legea și cele 23 de serie ale corespondentiei, în care se anexează responsabilitatea legii și a constituției, acela va afișa, ca mană libera și sinonima cu poterea absolutistica; și cum că absolutismul în Europa și a casa în Rusia, inca nu va potă negă nimene.

In 8. iuliu altu procesu, că de ce nu publicau o corespondentia trimisa de Jakab Gábor din Fagaras în contra la aceiasi corespondentie din 17. iunie si se fiu silitu prin judecatoria a o publică. Ei bine, numele de Jakab Gábor pana adi nu se află în paginile Gazetei, cum poate dura elu pretende, că se i publicu pamphletul, care deonestaște statea persoane onorabile, făcă că se sciu, ce persoană, de ce caraterul elui, si deca seie vorbi adeverul? — Nici Benedek nici alte persoane pomenite în acea corespondentie nu vinu a se excusată ei, ci vine Jakab Gábor că procuratorul tuturor maghiarilor din districtul Fagarasului și si-bate, jocu de totu ce nu e maghiaru acolo, într'o limba, care făcă insultă facută cu publicul Gazetei, nu o potu, si totu se fiu silitu a o publică? numai că se laude înaintea romanilor pre Benedek, că elu e angerul prosperitathei, candu lu-vedoru, catu bine cugetă romanilor, în cele publicate în „Reforma”, si candu sciu, că elu per fors vrea se maghiarizeze districtul Fagarasului ce semenii săi în prețiu, că lu-voru alege de deputat, pentru că mane poimane se le mai totu securte drepturile naționale politice.

Sd me erte tota lumea, dar' se fiu chiaru sub tractare cauzăcescă, una că acăstă nu o potu face, făcă a ave date reali si apoi dela persoane demne de credință si cari au dreptu asă-pretende rectificarea vătamare! Se finescă alegile, dar' si fraternali se facu apa rece, pâna candu se voră apropia alte alegeri, actuații se voru reintorce că judanulu neadormit. Sapienti satis.

,Gaz. Transsilv."

Pesci.

(Urmare.) *)

Anglia, Franția, America, Italia, Olanda, Rusia, Norvegia și totu tie ele si statele litorale spesă sume mari pentru perfectiunea pescuitului, desvoltarea comercialului cu pesci; nu se potă negă energieă staruintia a Germaniei și însemnatele sacrificiile ce le face, si cu totu acestea omenii competenți ai Germaniei nu incăta a strigă, că guvernul nu face de ajunsu, și că chiaru selbaticii se interesă de pescuit și sciu a trage folose după pesci, numai germanii stau în nepasare s. a.

Organizația acăstă face, că pre timpulu candu se i-vescu pesci, se vedu pre fluvii si mai alesu pre mări mări Federat."

*) A se vedé nr. 65, 67, 68, 69, 70, 71 și 72 ai

de lîntre si armate intrege de pescari, a caror numeru se urea nu numai la dieci, ci la sute mii de oameni. — Toti acceptă cu nerabdare apropiarea pescitoru si sunt neobositii in a-i prinde, spintecă, sără, asiediă in butoie. s. a.

Am fostu dinu mai înainte, că fructiveritatea pescitoru e enormă, inse daca vomu luă in considerație — pre langa multele pericile ce ameuntia oule de pesci — și nesatiul omului de a-i sterpi, atunci amu potă crede că chiaru si astă se fructiveritatea să asemenea nu va potă multumi fără interumpere neastămpără posta a omului.

Si asie a devenit, că prin necontentia pescuire a inceputu a se rară pescii, — fluviile erau sterpi de totu, — ba ce e mai multu, chiaru si in mai a inceputu să fia pesci mai pucini, si astă e cauă, că in Olandă etc. inapoiște pescuitul. — Investiții dan eu socotela că de se va continuă pescuitul cu acesta cerbicia si fără de a se lug precauțiuni favoritorie inmultiroi si desvoltarei pescitoru, apoi se potă crede că marile voru seraci.

De multu tempu s'a observat, că pescii se impaciuă — si omenii precugători au atrasu atenția poporului i si a guvernului a supra acestei impreguri defavoritoare pentru populație și statu.

Omenii de specialitate cercă după mediloce salvatorie si statele ajutara acestei staruinte, si astă ajansera la fructiveritatea artificială.

Francia a fostu cea d'autăia care prin profesorul Coste a inceputu mai nainte cu producția artificială. La anul 1851 s'a redicata antălu stabilimentu pentru prasire artificială.

Acestu institutu s'a facutu la Hünigen, si s'a pusu sub coadacerea eruditului barbatu Coste. De la anul 1857 s'a înființat in mai multe departamente astfelu de stabilimente, si Francia a datu cu dieci si sute de mii de franci pentru desvoltarea acestui ramu de cultură si de venit.

E exemplu Franciei l'au urmatu si celelalte state, precum Anglia, Germania s. a. D'in partea Austriei s'a trimis in anul 1870 Domnul Schmarda in Franța, că să vedia intocmirile si se studiasă cultură pescitoru.

Anglia pre langa marile precauțiuni ce i-e în privită immulțirei pescitoru prescrise prin lege, că nimeni nu-i este iertat se pescuesca de es: „salmii” decât nu mai la 5 ani.

Nu crută Italiă, Rusia si tote statele a face sacrificie spre a da impulsul cuvenit acesei ramure de viață, se folosescu capitale spre a proveda pescarii cu instrumentele cele mai practice, spre a înlesni immulțirea pescitoru; prin remunerării in bani, deci prin fapte si cuvenit se indemnă poporul la cultură si venitul pescitoru.

Asie se lucră.

Cu privire la noi Români atăta sciu:

a) că proporția noastră in genere nu se nutresce de ajunsu, că nutrimentul lui constă cea mai mare parte din vegetale.

b) că religiunea noastră ni prescrije mai bine de diu-mate avul su postu; si

c) că comerțul la noi este atătu de neinsemnatu, in cătu amu potă dîce că ne lipsesc cu totul; mai sciu:

d) că poporul roman nu-i lipsesc inteligenția naturală, — de si de altă parte nu se potă negă, ci eu mare dorere trebuie se constată simțitoră lipsa de scoli practice si bene organizate; — nu il-lipsesc simțul de întreprindere; dorere ince, că pana acumă nu e desvoltat; — nu-i lipsesc iubirea și aplicarea spre munca; precum nice cu-rajul spre a invinge greutatile ce i se opun, — nu-i lipsesc perseveranța și taria.

e) că — după cum mi spune si Dlu Frățescu in Geografia sa — România libera e binecuvantata cu ape, astă numai ape mai mari are 190, vali peste 300, lacuri 107 si balti 113.

f) că — după cum se vede din Geografia Dlu profes. Seagianu numai Transilvania numera la 600 ape curgătoare si pe langa acestea mai multe lacuri si balti; — era celelalte tieri române dispunute in asemenea proporții de multe riuri, de apa numeroase si abundante.

De aici urmăridă că e suprăma necessitatea a se inmulții isvorile, prein cari ar potă deveni romanul a si-schimbă nutrimentul seu vegetal mai multu in carne, pentru că nutrirea de ajunsu si cu carne se desvoltă si perfecționă totu însemnările omului atătu corporalii cătu si inteligențialii. Ba eu indrepasesc a presupune, că deca e adeveru — ceea ce prin scrieri de multu s'a documentat, era dovedită faptice ne dău tipulu natură si aplicările noastre, moravulu si instințul la totu întreprindere; — că noi români ne tineam de rasa latina, apoi diferenția in insușirile desvoltate depinde nu numai dela sclavii sub care amu giemutu, ci eu credu că si nutrimentul a adus cu sine că poporul nostru se aiba unu temperament mai domolod de cătu poporul celor-a latte rase latine. De nu me insila pucinile miele cunoscintie si marginintele experție apoi există o diferență chiaru între populația unei țări, celu pucinu in mine s'a întarită convictiunea că poporul mai avutu e multu mai indrasnetiu, mai întreprinditoriu, si mai escutatoriu.

E necesitate a se astă unu nutrimentu, care e înprospătă poterile omului, se-i otielesca vietă si se

indulcesca traiulu si pre timpulu posturilor. — In adeveru nutrientul vegetal imple stomachul si mulcomesce fomea, inse nu contine atatea sucuri, si de aceea potere, ca carne, prin urmare formarea de sange merge anevoia si apoi sangele este elementul prin carele se desvolteaza tote poterile corpului.

Totu omulu, inse romanul in specie are trebuința de tote poterile, si ca acestea se sia in deplin'a loru viore, recere muncă lui cea obositoria.

Muncă durédia pesta totu anulu, inse primaver'a candu natur'a se innoiesce tote poterile, i-sunt de lipsa si tocmai atunci ése romanul dein postulu celu mare si de cum-va natricea lui a fostu neajunsu, de unde se ie elu fortia?

Comerciul e susținutul, care lucrézia spre desvoltarea futurora insusirilor si poterilor unei societati; deci daca voimu, ca corpul romanismului se si-arete deplin'a sa viore, daca voimu improspetarea si radicarea sentințui lucratiori, — déca in adeveru dorim deplin'a desvoltare si agerimea intelectuale a poporului, — déca voimu ca se-si-varésca persistint'a si taria lui, déca i dorim marirea lui intelectuala si inflorirea materiala, cu unu eveniment, déca i-dorim inaintare, bucurare, si fericire, atunci cere trebuinț'a, ca conducatorii lui se sia ingrijiti a-i dă ocasiune spre a se poté in tote perfectiora, a-i gasi mediloce si a-lu un rumá pre căile priu cari aru poté ajunge aceste multumiri; trebuie pre langa multe altele a-i escită dragostea spre comerciu, a i-descoperi isvori prin cari i-ar fi cu potintia a intreprinde unu comerciu; — trebuie a-lu desceptă si indemnă spre acestu scopu.

Precum corpul animalelor devine cadavru lipsindu sangele, asié s'aru preface tote vietuitorele si vegetalele in vimic'a, candu pamentuloi i-aru lipsi ap'a; — precum sangele in animale si sururile in plante facu, ca acestea se desvolta, se traiesca si se crăsca, asié si ap'a pe pament intretiene tote, e bas'a constitutoria chiaru a sangelui, si in totu locul, unde ap'a lipsesc, e morte.

Precum omulu lipsit de sange e slabu de poteri si palit la facia, asié si tienuturile lipsite de apa sunt plesive si neproductive. Precum pruncul, si ori si ce animalu ingrijit dupa cerintia e vioiu, plin la facia, cu potere si voiosu, — asié si pamentul adaptu in de ajunsu, e ca o gradina bogata. — Dreptu aceea mare e influint'a apoi asupra intregei nature.

Mare e indurarea cerésca care a binecuvantat tierele locuite de romani cu abundantia in tota privint'a; — de admiratu sunt prevederile si maretie au fostu cunoscintele stramosilor nostri, cari a sciutu se alega pentru urmasii loru tieri si tienuturi atat de bogate in apa.

Inse nu ne ajuta, neci ca ne voru ajută tote bunetatile cerului nemica, candu noi singuri nu voimu a ne ajută; nu ni dămu osteneala a invetiș cum aru poté folosi tote cu resultatul celu mai imbucuratoriu.

Mai gasescu-se ore tieri in lume, cari in privint'a frumsetiei si a avutsei naturali aru poté se iutreca tieri locuite de romani, si ast'a atat in ceea ce privesc clim'a care e princiosa pentru nenumaratele vietuitorio, catu si pentru sum'a de plantă, — atat in ceea ce privesce cojia cea manosa a pamentului, catu si sub-pamentulu, in care se gasesc abundanti'a de metale scumpe si necesarie, — precum e de es: sarea, si alte multe cenumai pot contine pamentul in sinbul seu, dicu, mai sunt tieri cu atat a bogata dotate? Me indoesu.

(Finea va urmă.)

Romani'a.

Diariele din „Romani'a“ incepă a vorbi in tonu mai blandu, mai alessu decandu vediura, ca poterile garantatorie considera autonomia si independentia tieri de nulla, ceea ce dovedira in fapta prin protestulu datu in cūs'a judanilor. Acésta cu greu s'aru fi intemplatu sub altu ministeriu; peintru-ca — precum s'a mai dñs — poterile nu neci unu dreptu de interventiune in Romani'a in causele celle interne, si numai ministri servili si cari nu sci aperă drepturile tieri potu suferi astu-felul de ingerintia in afficerile interne, cari apartin legislatiunei si administratiunei tieri. D'ar' fi acésta cea din urma mustare d'in partea poterilor, atunci guvernul din Romani'a s'ar poté felicită.

Diaristic'a opositiuna'e, — cu respectu la aceste, — tote complicările le atribue guvernului; éra ca guvernamental se nisuesce a scusá guvernul; inse tota scusarea se pot reduce la cuvios'a dorintia, ca guvernul vre se stă la potere si se apere si autonoma tieri; dorere inse ca nu scie se apere, pot fi, ca va scio in venitoriu seu voru scio altii mai esperti.

Organisarea tieri inaintedia cu passi lini, inse siguri, ast'a areta unu spiritu de conservatiune si si are insemnataea sa; peintru ca mai bine este ca unu popor se fia, tempu mai nelungatu, in statulu judei, decat se se aventure rapede la nătame, de unde usioru pot se cadi si ruin'a va fi cu atat mai mare. Barbatii zelosi si de anima incep a propagă ideele celor mai salutarie, — ecca ce scrie D. Dumitru Bratianu intr'unu articlu din

„Rom.“ de la 27. iuniu „Nu i destulu unei natiuni se aiba legi bune: i-trebu si cultur'a si deprinderia lucrului, ca acelle legi se produca efectul loru, se fia observate cu santenia; una societate are nevoia de una idea conduceratoria, de una idea mare, care se amutesca passionile relle, passionile mice, se descepte spiritele, se 'naltie sufletele si se fia a converge tote silintiele loru spre a ei realizare. Are nevoia de o credința, ca se se pota bucură de adeverat'a ordine sociale care singură avutfa taria si marire, de o credintia comună in numele carei-a toti membrii societății, se lucrede in frata: fratii rai mari luminându, povatiindu, ajutandu cu iubire pe fratii loru mai mici, si cesti-a ascultandu, imitandu, urmandu pre fratii loru mai mari, dandu li concursulu loru cu totu devotamentul increderei si alu iubirii.

Parintii nostri au avut credint'a loru. Boierii, avutii, capeniente tierrei in frantea poporului si-versau sangele pentru patria, si sacrificau averile pentru a sustine pre protegiatii loru, a se indură spre cei seraci, a indistră fetele sermane; se sacrau pentru a redică locasuri sante, a clădi si a indiestră astediamiste de bine facere, spitaluri, monastiri, cari atunci erau asilul celor ce nu potau gasi aiurea panea corpului si a susținutului. Prin activitatea nostra seriosa, practica, reală se facem pe poporul a vedé in noi conduceri siguri, intelginti, conscientiosi, energici, cari au o tienta bine determinata si vointia nestramutata de a o atinge.

Decat se ne discreditam, se ne slabim noi insi-ne si se devenim pred'a strainului, care dupa ce cauta a ne exploata pre rondu, ni dau la toti cu petiorulu, n'ar si mai demnu, mai rationabile, mai bine se respectam unii in altii opinioniile noastre, ca ei tote opiniunile sincere sunt respectabile; omenii de bine, omenii onorabili, ori care ar' fi drapelul nostru particular, se ne grupam toti sub drapelul celu mare allu romanismului, — noi romanii suntemu avuti in suvenirii poterice, pre cari n'avemu decat a le invocă, ca se nu pierdem curagiul in celle mai mari pericole: tiera nostra si ea este una cetate eterna in contră carei a s'au sdobbitu, fara a o poté coversi, tote valurile barbarilor, cari au inuuadat Europa; dupa atatia secoli de intunecu, la antâia radia de lumina, lumea civilisata a recunoscute de nou in Romani'a bulevardul său orientale; avem inca o mare missiune de implinitu in decretele provodintiei si in conscientia poporeloru; de la divulu Traianu pana la domnulu Tudor si pana la Lazaru sute de generatiuni au sigillat cu credint'a si cu sangele loru titlurile nostre de noblesa natională, si noblet'a obliga."

VARIETATI.

*(St. Petru prinsu.) Ce superstition mare se afla inca la poporul tieranu, areta intemplarea urmatoria: una muiere din Bratelsbrunn langa Nicolsburg si-a pierdutu priu morte pre barbatul multu iubit. Dorerea tieraneci, care alcum eră binecuvantata cu averi frumose, eră mare pentru intemplarea acesta, si insa consolata de locu prin aceea, ca una facia alba apară intr'o nopte in fierestă, care suaua muierei, ca ar' poté rescumpără pre fericitulu seu barbatu din purgatoriul, daca ar' solvi una suma de 200 fl. pentru una locuinta in ceriu. Tierancă cerendu adeverintia dela fantoma, intieles dela ea, ca ar' fi St. Petru in form'a, in care s'a innalzat la ceriu, care assertiune afara de aceea, eră spriginita si prin che'a, care depindea de una lature a Santului. Deorece pretiul de 200 fl. pentru una locuinta in ceriu — considerandu lips'a de locuinta pre pamentu — nu i-se paru a fi mare, deci muierea superstitiona immanu fara intardiare sum'a ceruta spiritului. Acum in noptea urmatoria era venit St. Petru, spuse, ca tote sunt in ordine si intrebă; n'ar' vof si ea se-si cumpere unu locu in ceriu, care pentru dins'a ar' costă 600 fl. Deorecc tierancă n'avea atât-a bani la mana, l'a rogatu pre Santulu ca se vina la demanetia, peintru ca trebue se aduca mai antâiu banii din cas'a de pastrare, santulu se cără afara cu promisiunea ca la demanetia va veni. Muierea venindu diu'a urmatoria in cas'a de pastrare, apară ceva neindatinat, ca dins'a sum'a depusa cu pucinu mai nainte in cas'a de pastrare, acum era o scote, si-o intrebau, din ce causa si-pune atat de iute capitalulu seu in cercuatiune? Tierancă spuse acum, ca ea are lipsa de bani pentru castigarea unei locuinte in ceriu. D'regatorii i-dedera indata banii ceruti si inscientiara la politia, cărei-a si succese de a arestată pre unu anumitul Santu si de a-i aretat de-o camdata una locuinta pamentesca. Lotrulu dupăce fu prinsu, vof inca si mai departe a si jocă rolulu piu si incep a binecuvantă pre ambii gendarmi, cari pre langa tote binecuvantările remasera nesentitori si arestara pre St. Petru.

*(Esamenu scolasticu.) Findu curiosu, si interesat de a cefi in cutere foile nationale rom. despre vre unu esamenu din scoalele noastre conefi prin satutiele

d'in distr. Zarandu, inca pana in tem'ulu presinte nu fui asia de norocosu. Cu bucuria debuie se aduca acum la enocintia on. publicu esamenul d'in comuna Plesicu uita de la 26. iuniu cu elevii mititei, cari se aflau intrunu numeru considerabilu atat cei de tote dilele, catu si cei reprezinti in ambe clasele se urca la cifra de 70 copii, afara de acesta mai sunt 4 adulti, d'intre copii acesta nu este neci macar unul, care se nu scie, celi, era parte a cea mai mare d'intre ei sunt deprinsi in scrisore, computu, versuri nationale, besericesci si cu una cuventu in tote cele cele pretindu de la neste copii mititei cari, se — fia dñs spre laud'a invetitoru Nicolau Feiru si a direct. loc. I. L. T. — cu responsurile loru au indestulit pre publicul asculatoriu! asemenea au mangaiar copii si au facutu odihna preinvetitorii, vedindu cumca nu au cadiutu semant'a semanata pre vetri si intre spini, ci in locul celu bunu, unde nu i-au fostu ostanelele inzedaru, asemenea fiindu indestuliti si parintii copiilor, cari se aflau la esamenu, ducendusi fieste care parinte in anim'a sa o suvenire, dar' si bucuria vedindu si mititei baiesitid'in intunecul in care erau mai inainte: o asemenea interesare d'in partea superioritatii scolare, ca in acésta comuna ar' fi bine se fia in-tote comunele. — Dnu-le inv. si dir. loc! nu ve crutiati ostanelele pentu filii patrei, cari vi sunt inerintiati, ca si o turma de miei unu pecurari, fiti lumin'a lumii, si câte lumine reti mai poté le aprindeti, ca se luminedie celor d'in intunecu, caci pentru tote aceste ve va remuneră creatoriul cu indoitul salariu . . . . . u.

* (Membrii comisiunii codifici.) sunt numiti prin decretu imp. datu in Lassenburg, 30. iuniu 1872, — ca vice-presied. Amadeu (Theophilu) Fabini jude curiale la curtea de cassatiune, — ca membri: Desideriu Szilagyi, consil. minist. la ministeriul de justit. reservandu-i-se demnitatea act. si Antoniu Zichy inspect. scol. districtului de Pest'a, cu titlu si demnitate de consil. minist. era ca secretariu Danila Gondol, secret. la minist. de finanțe, cu titlu si demnit. de consil. de sectiune. (Prin numirea Dului Fabini se face promovare la curtea de cassatiune si este probabile ca D. Augustu Ladai va intra in class. I. era impregurarea, ca lui Fabini nu i-s'a rezervat locul, acrededita faim'a, ce se respondisse mai de una-dile, ca D. Fabini are se occupe locul lui Bitto.)

* (Statistic'a versatului) dupa una comunicare a medicului supremu d'in Pest'a se reduce la urmatorile date: la finea lui maiu a remas sub cura medicala contr'a versatului 50; in iuniu a cadiutu 252, la oalata 302; d'intre acesti-a s'au insanatosi 215; au morit 67, — ramau sub cura 20. Decandu grassadia epidemica, a cadiutu morbosii de versatu preste totu 2404 persoane; dintre cari s'au insanatosi 1378, si au morit 1006.

* (D'in Zagrabia) se telegrafedia, ca comisiunea alesa peintru a duce adresa la imperat, a plecatu in 10. iuliu catre Viena. Objectul per tractarii in siedint'a mai de aproape va fi impartirea contributiunii. In clubulu unionistilor e scisina deplina. Prorogarea dietei se va mediocri pe la finea lui augustu.

* (Biblioteca renomata d'in Metiu) care cuprinda mai alesu opuri taitorii in sfera militaria (40.000 legaturi) a sositu in dilele aceste in Berlinu. Biblioteca transportata in 140 lazi contine multe opuri, cari numai acolo se afla, precum si manuscrise preistorice si-sa inainti in tempu de 300 ani.

* (Scaldile din Boemia) in anul acestu sunt forte cercetate, prin urmare lips'a de locuinte si pretiul inchiriatii este forte mare. In Carlsbad a cerutu de-já in lun'a maiu pentru una chilia 30—40 fl. pre septembra, care suma mai târziu s'au radicatu la 60 fl. Locuintele sunt mai scumpe in Marienbad, unde o chilia mobilata aduce pre septembra 80 fl.; totu aci regale Portugaliei sol vesce pre septembra 3500 franci pentru 12 chilie.

* (Bibliografia) Omulu fizicu, compozitiunea si conservarea sa, culegeri prelucrate de d. Gr. D. Patescu. Pretiul 1 leu nnu; de vendiare la librarii.

* (Reforma armatei Romaniei) Dorobantii voru trece in statulu activu alu cavalleriei cu numirea: regimete de calarasi si formeza una parte a armatei. Mili'ta de tiera si regimetele confiniare de infanteria voru forma unu corp, cu numirea: dorobanti. Se voru forma apoi 9 regimete cu 39 battallione cu 95.000 fericiori, fara cele 4 divisioni ale armatei permanente de 8 regimete infanteria, 2 cavalleria, 2 artilleria (tunari), 4 battallione venatori, 1 de genie si fara de gendarmii orasenesci si pompieri. Asa dura unu contingent de aproape 200.000 fericiori armati si disciplinati, de care Romania ori candu poate dispune.

* (§. 32 alu regulamentului postei si pistolarii) incuiintiedia, ca speditiunile, a le carouri addressati au morit pre tempulu, candu acele erau pre, ca se estrade rudelor seu eredilor defunctului. După ce ina ministeriul de justitia a declarat regul'a acesta nevalida cu privire la speditiunile judecatoriale, ministeriul de agricultura, idustria si comerciu a detinutu, ca pe bas'a contraobservatiunei ministeriului de justitia se schimbe astu-felul paragrafulu amintit, ca in cūsuri de aceste numai judecatorii competenta se decidea asupra pretensiunii; daca suitemu bine informati, dispunetiunea acésta se va estinde si asupra speditiunilor nejudecatoriale.

